

Umetniška gimnazija – glasbena smer

Modul B: petje – inštrument

Posodobljeni učni načrt

PETJE

OBVEZNI PREDMET

420 ur

Posodobljeni učni načrt

PETJE

Obvezni predmet (420 ur)

Posodobljeni učni načrt so pripravili:

Predsednik predmetne skupine:

doc. Marjan Trček, prof., Konservatorij za glasbo in balet Ljubljana

Člana:

Jolanda Korat, prof., Konservatorij za glasbo in balet Maribor

Tatjana Vasle, prof., Konservatorij za glasbo in balet Ljubljana

Vodja področne skupine za glasbeno šolstvo:

dr. Dimitrij Beuermann, Zavod RS za šolstvo

Recenzenta:

doc. Pija Brodnik, Univerza v Ljubljani, Akademija za glasbo

Janko Volčanšek, prof., Konservatorij za glasbo in balet Ljubljana

Izdala: Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport, Zavod RS za šolstvo

Za ministrstvo: **dr. Žiga Turk**

Za zavod: **mag. Gregor Mohorčič**

Uredili: **izr. prof., mag. Ivan Florjanc, Marija Gregorc, prof. in mag. Tomaž Faganel**

Jezikovni pregled: Mira Turk Škraba

Objava na spletnem naslovu:

http://www.mizks.gov.si/si/delovna_podrocja/direktorat_za_srednje_in_visje_solstvo_ter_izobrazevanje_odraslih/srednjesolsko_izobrazevanje/srednjesolski_izobrazevalni_programi/

Prva izdaja

Ljubljana, 2012

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

37.091.214:784.9(0.034.2)

TRČEK, Marjan

Posodobljeni učni načrt. Petje [Elektronski vir] : obvezni predmet : 420 ur / [pripravili Marjan Trček, Jolanda Korat, Tatjana Vasle]. - El. knjiga. - Ljubljana : Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport : Zavod RS za šolstvo, 2012. - (Umetniška gimnazija - glasbena smer. Modul B, Petje - inštrument)

ISBN 978-961-03-0108-0 (pdf, Zavod RS za šolstvo)

1. Gl. stv. nasl. 2. Korat, Jolanda 3. Vasle, Tatjana

265652992

Posodobljeni učni načrt za predmet petje je pripravila predmetna skupina za posodabljanje učnega načrta za petje. Pri posodabljanju je izhajala iz učnega načrta za predmet petje, določenega na 15. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje, 7. 5. 1998. Posodobljeni učni načrt je posledica sprememb in novosti v pedagoški praksi na področju pouka petja.

Posodobljeni učni načrt je Strokovni svet RS za splošno izobraževanje določil na 154. seji 24. januarja 2013.

VSEBINA

1 OPREDELITEV PREDMETA	4
2 SPLOŠNI CILJI	4
3 OPERATIVNI CILJI IN VSEBINE	6
4 STANDARDI ZNANJA IN MINIMALNI STANDARDI ZNANJA	26
5 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA.....	27
5.1 Preverjanje in ocenjevanje znanja	31
5.2 Medpredmetne povezave.....	32
6 MATERIALNI POGOJI	34
7 ZNANJE IZVAJALCEV	34

1 OPREDELITEV PREDMETA

Predmet petje je strokovni predmet v programu umetniška gimnazija, modul B: petje – inštrument.

Človeški glas, naj bo v povezavi z govorom ali s petjem, je že od pradavnine eden od glavnih načinov sporočanja in izražanja misli in čustev. Zgodovinski razvoj glasbene umetnosti in s tem povezane izvajalske zahteve so prinesli potrebo po izobraževanju glasu tako v vokalnotehničnem smislu kot v poustvarjalnem z iskanjem novih izraznih možnosti.

Dijaki v času izobraževanja spoznavajo in obvladujejo tehnične in muzikalne prvine, razvijajo glasovni obseg in volumen, razvijajo in obvladujejo jasno in razumljivo izgovorjavo (dikcija, artikulacija) in vokalizacijo ter razvijajo smisel za vsebinsko ustrezno posredovanje literarne predloge in glasbenih fraz (interpretacija).

Dijaki se predstavljajo na internih in javnih nastopih na šoli in zunaj nje ter tako bogatijo slovenski kulturni prostor. Svoje sposobnosti in znanje ter napredek lahko preverjajo in dokazujejo na pevskih tekmovanjih doma in v tujini.

Po končanem šolanju so usposobljeni za poklic pevca zborista v poklicnih zborih, kot so npr. operni zbor, Slovenska filharmonija – Slovenski komorni zbor idr., lahko pa nadaljujejo izobraževanje na glasbenih akademijah ali konservatorijih doma ali v tujini.

2 SPLOŠNI CILJI

Dijaki¹:

- teoretično in praktično spoznavajo anatomske in fiziološke značilnosti svojega inštrumenta – glasu;
- usvajajo izvajalsko tehniko in izrazne značilnosti človeškega glasu;
- usvajajo in vadijo pravilno pevsko držo telesa;

¹ V tem učnem načrtu izraz *dijak* velja enakovredno za *dijaka* in *dijakinjo*. Enako izraz *učitelj* velja enakovredno za *učitelja* in *učiteljico*.

- se teoretično in praktično seznanjajo z vajami za krepitev elastičnosti mišic dihalnega sistema in vajami za ohranjanje telesne pripravljenosti oz. kondicije kot pogojem za uspešno pevsko napredovanje in jih usvajajo;
- seznanjajo se z različnimi dihalnimi tehnikami, jih usvajajo in vadijo;
- z govornimi vajami vadijo in urijo pravilno in jasno izgovarjavo;
- z vajami usvajajo tehnične prvine: različne načine petja, izenačenost glasu, gibkost, pravilen naslon in nastavek, artikulacijo, dinamiko itn.;
- odkrivajo, spoznavajo in izenačujejo prehode med resonančnimi prostori oz. registri;
- spoznavajo različne vrste glasov ter se znajo umestiti svojemu glasu primerno, npr.:
 - ženski (sopran, mezzosopran, alt in karakterne delitve znotraj posameznih glasov, npr. koloraturni, lirični, mladodramski, dramski idr.);
 - moški (tenor, bariton, basbariton, bas in karakterne delitve znotraj posameznih glasov, npr. lirični, mladodramski, dramski idr.);
- usvajajo intonacijo in ritem, spremljajo zvočna gibanja in spremljajo notni zapis;
- pomnijo ritmične in melodične vzorce, zavedajo se pomena glasbenih fraz, dosegajo znanje za nadaljevanje izobraževanja;
- spoznavajo načine izvajanja in podajanja v različnih glasbenih obdobjih in slogih;
- spoznavajo samospjev kot samostojno glasbeno vrsto, se seznanjajo z repertoarjem pesmi oz. samospjevov in jih izvajajo;
- skladno z vsebino besedila in glasbe poglobljeno iščejo sporočilo skladbe in posredujejo občutja;
- ob spremljavi klavirja spoznavajo in pojejo solistične odlomke iz vokalno-instrumentalnih del iz različnih glasbenih obdobj (npr. oratorij, maša, kantata idr.);
- ob spremljavi klavirja spoznavajo in pojejo solistične odlomke iz repertoarja glasbenega gledališča (npr. spevoigra, opera, opereta, muzikal idr.);
- znajo umestiti glas v različne značaje glasbenega gledališča in pevske stroke (»Fach«);

- če je le mogoče, izvajajo vokalno-instrumentalna dela in glasbenogledališka dela v zasedbi, kot jo je predvidel skladatelj;
- skrbijo za kakovost učnega jezika, poznajo, razumejo in uporabljajo strokovne izraze v tujih jezikih, poznajo fonetiko, razumejo vsebino in izvajajo skladbe v izvornih jezikih (npr. slovenščina, italijanščina, nemščina, angleščina, španščina, latinščina, francoščina, ruščina, češčina idr.);
- se spoznavajo s sodobnimi skladbami in jih usvajajo, posebno pozornost posvečajo izvedbam del slovenskih skladateljev vseh generacij;
- razvijajo zavest o pomenu ohranjanja narodove samobitnosti;
- spoznavajo enakost in različnost slovenske in evropske glasbene dediščine;
- razvijajo svoje poustvarjalne sposobnosti, na nastopih in tekmovanjih predstavljajo dosežke glasbene ustvarjalnosti in poustvarjalnosti;
- za doseganje učnih ciljev kritično uporabljajo informacijsko tehnologijo;
- vključujejo se v domača in mednarodna šolska partnerstva;
- skupaj z učiteljem usmerjajo in razvijajo lastni učni proces;
- se pripravljajo na poklic pevca zborista ali pa nadaljujejo izobraževanje na umetniških akademijah ali konservatorijih.

3 OPERATIVNI CILJI IN VSEBINE

Cilji in vsebine so urejeni po tematskih sklopih.

3.1.1 Tehnične in muzikalne prvine	
OPERATIVNI CILJI	VSEBINE
Dijaki: <ul style="list-style-type: none"> – teoretično in praktično spoznavajo anatomske in fiziološke značilnosti svojega »instrumenta« glasu; – se teoretično in praktično seznanjajo z osnovnimi vajami za krepitev elastičnosti mišic respiratornega sistema in ohranjanje fizične pripravljenosti; priporočljive so splošno znane razgibalne vaje, vaje pilates, tibetanske vaje, joga idr.; 	<ul style="list-style-type: none"> – Dihalne vaje, govorne vaje – Opora, naslon (apoggio) – Izenačevanje registrov, prehodi (in passaggio) – Oblikovanje in povezovanje (spajanje) vokalov – Povezovanje vokalov s konzonanti – Postavitev glasu (impostacija, cantare in maschera) – Mezza voce, crescendo, decrescendo, messa di voce – Načini izvajanja: legato, staccato, portato, marcato – Tehnične vaje: durova lestvica – Razloženi trozvoki in septakordi – Rulade, lažji okraski

<ul style="list-style-type: none"> – seznanjajo se z različnimi dihalnimi vajami, vzporednice iščejo pri dihalnih vajah joge. Z vsakodnevno redno vadbo doma in pri pouku pod učiteljevim nadzorom krepijo delovanje celotnega sistem mišičevja, povezanega s petjem; – vadijo pravilno in sproščeno držo telesa; – z govornimi vajami vadijo in urijo pravilno in jasno izgovarjavo; – z lažjimi vajami v primernem obsegu usvajajo glavne tehnične prvine: legato petje, izenačenost glasu, pravilnega naslona in nastavka, artikulacije, povezovanja vokalov; – odkrivajo, spoznavajo in izenačujejo prehode med resonančnimi prostori (registri). 	<p>Priporočena literatura:</p> <ul style="list-style-type: none"> – A. Darjan, Šola lepega petja; DZS, 1951 – R. Miller, The Structure of Singing; Schirmer Books/Macmillan, 1986 – N. Cvejić, Savremeni belcanto
--	--

3.1.2 Vokalizacije in etude	
OPERATIVNI CILJI	VSEBINE
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – s petjem lažjih vaj na posamezne vokale ali solmizacijo izpopolnjujejo obvladovanje glasu; – srečujejo se in urijo obvladovanje različnih tehničnih zahtev, kot so npr. intervali v povezavi z različnimi vokali, ritmične posebnosti, skoki, urijo gibkost glasu, izvajajo pripravljalne vaje za okraske idr.; – širijo in izenačujejo obseg in povečujejo volumen glasu; – spoznavajo in oblikujejo glasbene fraze. 	<p>Priporočeni izbor:</p> <ul style="list-style-type: none"> – F. Abt, Practical Singing Tutor for All Voices, op. 474; CD Sheet Music – N. Concone, Fifty Lessons For High Voices op. 9; CD Sheet Music – N. Concone, Fifty Lessons For Medium Voices op. 9; CD Sheet Music – N. Concone, Fifty Lessons For Low Voices op. 9; CD Sheet Music – N. Concone, 15 vocalises op. 12, High, Medium or Low Voice; CD Sheet Music – N. Concone 40 Lessons For Contralto op. 17; CD Sheet Music – M. Marchesi, 24 Vocalises op. 3, sopran; CD Sheet Music – B. Lütgen, Vocalises for High Voice; CD Sheet Music – B. Lütgen, Vocalises for Low Voice; CD Sheet Music – E. Panofka, 24 Vokalis, soprano, mezzo-soprano, tenor; CD Sheet Music – E. Panofka, 24 Progressive Vokalis, op. 81, alto, baritono, bass; CD Sheet Music – E. Panofka; 24 Progressive Vokalis, op. 85; CD Sheet Music – N. Vaccai, Metodo pratico di canto; Ricordi

3.1.3 Pesmi in arije skladateljev 16.–18. stoletja

OPERATIVNI CILJI	VSEBINE
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none">– izvajajo lažje skladbe baročnih skladateljev (pesmi, arije iz zgodnjebaročnih oper, kantat ali oratorijev), ki so glede na obseg in pevsko linijo primerne za pravilno vodenje glasu; dovoljene so transpozicije;– spoznavajo se z najbolj pogostimi tujimi jeziki, zapisom in izgovarjavo (italijanščina, francoščina, angleščina idr.);– analizirajo, prevajajo, razumejo besedila, spoznavajo osnovno pevsko vodilo: občuteno posredovanje čustev, vsebine in razpoloženja;– oblikujejo glasbene fraze glede na vsebino besedila in glasbeno linijo.	<p>Priporočeni izbor:</p> <ul style="list-style-type: none">– A. Scarlatti, O cessate di piagarmi– A. Stradella, Così amor mi fai languir– F. Tenaglia, Begli occhi merce– A. Caldara, Sebben crudele– A. Falconieri, Bella porta di rubini– G. Caccini, Tu ch'hai le penne, Amore– A. Caldara, Alma del core– G. Giordani, Caro mio ben– G. Paisiello, Nel cor piu non mi sento– A. Falconieri, O bellissimi capelli– G. Caccini, Amor ch'attendi– A. Stradella, Se nel ben– A. Falconieri, Segui dolente core– A. Scarlatti, Cara e dolce <p>Priporočena literatura:</p> <ul style="list-style-type: none">– Arie antiche I, II, III, A. Parisotti; Ricordi– Pesme i arije starih majstora I, II, III, R. Tirmanić; Nota– Bergerettes; Ricordi Americana– Twenty-four Italian Songs And Arias of the 17. and 18. Centuries; Schirmer<ul style="list-style-type: none">○ for medium high voice○ for medium low voice– Stare taljanske pjesme i arije (Arie antiche) za glas i klavir, I in II; Muzička naklada Zagreb– Altitalienische Arien aus dem 16., 17. und 18. Jahrhundert, I in II, Ida Isori Album; Universal– Celbri arie antiche; Rugginenti– Italian Arias of the Baroque and Classical Eras; Alfred

3.1.4 Pesmi oz. samospevi tujih avtorjev klasicizma in romantike do sodobnosti

OPERATIVNI CILJI	VSEBINE
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none">– spoznavajo in usvajajo repertoar lažjih samospevov tujih avtorjev;– spoznavajo samospev kot samostojno glasbeno vrsto;– spoznavajo in usvajajo temeljne značilnosti interpretiranja tovrstne literature;– seznanjajo se z literarnimi	<p>Priporočeni izbor:</p> <ul style="list-style-type: none">– W. A. Mozart, Komm, lieber Mai– L. van Beethoven, Lied des Marmottenbuben– J. Haydn, Die Landlust– F. Schubert, An die Laute– F. Schubert, Minnelied– F. Schubert, Mailied– F. Schubert, Seufzer– F. Schubert, Heidenröslein

<p>predlogami, jih analizirajo, prevedejo in razumejo;</p> <ul style="list-style-type: none"> – urijo izgovarjavo v izvornih jezikih, v katerih so napisane literarne predloge; – iščejo glasbeni izraz z vživljanjem v vsebino besedila; – spoznavajo načine glasovnega izražanja v različnih glasbenih obdobjih; – pri obdelavah ljudskih napevov spoznavajo ritmične in melodične posebnosti v glasbi posameznih narodov. 	<ul style="list-style-type: none"> – R. Schumann, Der Abendstern – F. Mendelssohn, Auf Flügeln des Gesanges – F. Mendelssohn, Bei der Wiege – J. Brahms, Mein Mädel hat einen Rosenmund – J. Brahms, Mädchenlied – J. Brahms, Sonntag <p>Priporočena literatura:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Unterrichtlieder, Band 1, Ausgabe für Sopran oder Tenor; Peters – Unterrichts-Lieder (ur. P. Losse); Peters <ul style="list-style-type: none"> ○ für Sopran oder Tenor ○ für Mezzo-Sopran oder Bariton ○ für Alt oder Bass – Unterrichts-Lieder (ur. M. Friedlaender); Peters – J. Adam, Die Meister des Liedes, 1–5 – Zbirke pesmi oz. samospevov skladateljev Mozarta, Haydna, Beethovna, Schuberta, Schumanna, Mendelssohna, Brahmsa, Griega idr.; Peters idr. – W. A. Mozart, Lieder, Ausgabe für hohe Stimme; Peters, 4699a – W. A. Mozart, Sämtliche Lieder für mittlere Stimme; BA 5328 Bärenreiter Urtext – L. van Beethoven, Sämtliche Lieder; Peters 180 – L. van Beethoven, Ausgewälte Lieder, Ausgabe für tiefe Stimme; Peters 732 – F. Schubert, Album, Band 1–4, Sopran oder Tenor (ur. M. Friedlaender); Peters 20a <ul style="list-style-type: none"> ○ za srednji glas ○ za nizki glas – R. Schumann, Sämtliche Lieder, Band 1–2, Originalausgabe Sopran oder Tenor; Peters 2383a – J. Brahms, Lieder für eine Singstimme mit Klavierbegleitung, Band 1, Ausgabe für hohe Stimme; Peters 3201a <ul style="list-style-type: none"> ○ za srednji glas ○ za nizki glas – F. Mendelssohn Bartholdy, Sämtliche Lieder; Universal – H. Wolf, Ausgewälte Lieder, hohe Stimme; Peters 4290a – Pesmi oz. samospevi skladateljev E. Griega, G. Mahlerja, C. Debussyja; P. I. Čajkovskega, A. Dvořaka idr.

3.1.5 Pesmi oz. samospevi slovenskih skladateljev

OPERATIVNI CILJI	VSEBINE
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – spoznavajo in usvajajo repertoar lažjih slovenskih samospevov; 	<p>Priporočeni izbor:</p> <ul style="list-style-type: none"> – A. T. Linhart, Ljubici – H. Volarič, Dekliški vzdih

<ul style="list-style-type: none"> – spoznavajo slovensko glasbeno ustvarjalnost v različnih časovnih obdobjih; – seznanijo se z literarno predlogo, ki je bila vodilo skladatelju za glasbeno ustvarjanje, jo analizirajo in razumejo; – sledijo skladateljevi glasbeni ideji s podrobnim branjem notnega zapisa; – oblikujejo glasbene fraze in posredujejo občutja. 	<ul style="list-style-type: none"> – H. Volarič, Dekliška tožba – H. Volarič, Oj, rožmarin – B. Ipavec, Čez noč – B. Ipavec, Na poljani – B. Ipavec, Božji volek – C. Pregelj, Ciciban, cicifuj – C. Pregelj, Daj mi roko – C. Pregelj, Zorica – R. Simoniti, Uspavanka – R. Simoniti, Preveč je sreče – R. Simoniti, Polž – R. Simoniti, Kukavica – K. Pustinek Rakar, Ribnik – K. Pustinek Rakar, Uspavanka <p>Priporočena literatura:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Zbornik slovenskih samospevov 1; DZS, 1953 – Zbornik slovenskih samospevov 2; DZS, 1953 – Zgodnji sklovenski samospevi; DSS 1777, 2005 – Zgodnji slovenski samospevi; DSS 1777, dodatek transpozicije – H. Volarič, Samospevi – J. Pavčič, Samospevi za visoki glas; DZS, 1955 – Z. Prelovec, Šest pesmi – M. Lipovšek, Sončece, sij, cikel za sopran in klavir; DSS, 1960 – J. Ipavec, Izbrani samospevi; DSS 1460 – L. M. Škerjanc, Samospevi na besedila slovenskih pesnikov; Fundacija LMŠ, Ljubljana, 2011 – L. M. Škerjanc, Samospevi na besedila tujih pesnikov; Fundacija LMŠ, Ljubljana, 2011 – A. Lajovic, Album samospevov za glas s klavirjem; SAZU, 1956 – M. Lipovšek, Dvanajst ljudskih pesmi za glas in klavir; DSS 915 – M. Kozina, Tri vesele pesmi na besedilo Lili Novy; DSS 29b – U. Krek, Pet ljudskih pesmi za visoki glas in klavir; DSS 193 – P. Šivic, Samospevi – S. Osterc, Pesmi za glas in klavir; DSS 959 – Kolo, Zbirka samospevov in duetov; DSS, 2011 – M. Tomc, Gremo v Korotan, Sedem koroških ljudskih pesmi za srednji glas; Ljubljana, 1946 – Pet Prešernovih pesmi, Izbor samospevov; DZS, 1949 – J. Flejšman, Napevi iz Grlice, Zdravic in Besede; samozaložba – N. Štritof, Narodne po napevih Stanka Vraza, 1. zvezek; Glasbena matica, 1930
--	---

	<ul style="list-style-type: none"> – Osem samospevov za glas s spremljevanjem klavirja; Glasbena matica, 1910 – R. Savin, Pet pesmi za en glas in glasovir, op.13 – R. Savin, Pet pesmi za en glas in klavir, op. 20 – R. Savin, Samospevi 1, 1949 – J. Pavčič, Slovenske narodne pesmi za en glas in klavir – L. M. Škerjanc, Sentimentalni narodni napevi za glas in klavir
--	---

Poleg navedenih lahko za doseganje ciljev v poglavjih od 3.1.1 do 3.1.5 uporabljamo tudi druge vsebine.

3.2.1 Tehnične in muzikalne prvine	
OPERATIVNI CILJI	VSEBINE
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – nadaljujejo z vajami za krepitev elastičnosti mišic respiratornega sistema in z vajami za ohranjanje fizične pripravljenosti; dnevno izvajajo splošno znane razgibalne vaje; – vadijo in utrjujejo zahtevnejše dihalne vaje, vzporednice iščejo pri dihalnih vajah joge; z vsakodnevno redno vadbo doma in na urah petja pod učiteljevim nadzorom krepijo delovanje celotnega sistema mišičevja, ki sodeluje pri petju; – nenehno posvečajo pozornost pravilni in sproščeni drži telesa; – z zahtevnejšimi govornimi vajami se učijo in utrjujejo pravilno in jasno izreko; – z vajami v širšem glasovnem obsegu izpopolnjujejo že usvojene tehnične prvine: legato petje, izenačenost glasu, pravilni naslon in nastavek, artikulacija, 'messa di voce', dinamično niansiranje na enem tonu, povezovanja vokalov itn.; – posebno pozornost namenjajo prehajalnim tonom (passaggio) in skrbijo za resonančno ravnovesje. 	<ul style="list-style-type: none"> – Dihalne vaje – Govorne vaje – Opora, naslon (apoggio) – Izenačevanje registrov, prehodi (passaggio) – Oblikovanje in povezovanje vokalov – Povezovanje vokalov s konzonanti – Postavitev glasu (impostacija, cantare in maschera) – Mezza voce, crescendo, decrescendo, messa di voce – Vox mixte – Okraski: kratki predložek (acciaccatura), dolgi predložek (apogiatura), prehitke (portament), dvoloček (grupetto) – Določek (l'apogiatura posteriore), grizec (mordent), trilček (trillo) – Kadenca – Načini izvajanja (legato, staccato, portato, marcato) v širšem glasovnem obsegu – Tehnične vaje v različnih lesticah: durova, molova – Arpeggio (razloženi trozvoki, septakordi) v širšem obsegu <p>Priporočena literatura:</p> <ul style="list-style-type: none"> – A. Darjan, Šola lepega petja; DZS, 1951 – N. Cvejić, Savremeni belcanto – R. Miller, The Structure of Singing; Schirmer Books/Macmillan, 1986 – I. Lhotka-Kalinski, Umjetnost pjevanja; Školska knjiga, Zagreb, 1975 – B. Cvejić, Umetnost pevanja; Beograd, 1994 – M. Bunch, Dynamic of the Singing Voice, Second revised edition; Springer, Wien, 1992 – M. Bunch – Dayme, The Performer's Voice; Norton, New York, 2006

3.2.2 Vokalize in etude	
OPERATIVNI CILJI	VSEBINE
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – s petjem vaj na posamezne vokale ali solmizacijo izpopolnjujejo obvladovanje glasu; – vadijo obvladovanje zahtevnejših tehničnih zahtev, kot so npr. intervali v povezavi z različnimi vokali, ritmične posebnosti, skoki; vadijo gibkost glasu, izvajajo pripravljalne vaje za okraske; – širijo glasovni obseg, izenačujejo registre in povečujejo volumen glasu; – spoznavajo in oblikujejo glasbene fraze. 	<p>Priporočena literatura:</p> <ul style="list-style-type: none"> – F. Abt, Practical Singing Tutor for All Voices, op. 474, CD Sheet Music; – N. Concone, Fifty Lessons For HighVoices op. 9; CD Sheet Music – N. Concone, Fifty Lessons For Medium Voices op. 9; CD Sheet Music – N. Concone, Fifty Lessons For Low Voices op. 9; CD Sheet Music – N. Concone, 15 vocalises op.12, High, Medium or Low Voice; CD Sheet Music – N. Concone 40 Lessons For Contralto op. 17; CD Sheet Music – M. Marchesi, 24 Vocalises op.3, sopran; CD Sheet Music – B. Lütgen, Vocalises for High Voice; CD Sheet Music – B. Lütgen, Vocalises for Low Voice; CD Sheet Music – E. Panofka, 24 Vokalises, soprano, mezzo-soprano, tenor; CD Sheet Music – E. Panofka, 24 Progressive Vokalises, op. 81, alto, baritono, bass; CD Sheet Music – E. Panofka; 24 Progressive Vokalises, op. 85; CD Sheet Music – N. Vaccai, Metodo pratico di canto, od lekcije VII naprej; Ricordi

3.2.3 Pesmi in/ali arije skladateljev 16.–18. Stoletja	
OPERATIVNI CILJI	VSEBINE
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – izvajajo lažje skladbe baročnih skladateljev (pesmi, arije iz zgodnjebaročnih oper, kantat ali oratorijev), ki so zaradi obsega in pevske linije primerne za pravilno vodenje glasu; dovoljene so transpozicije; – nadaljujejo s spoznavanjem in usvajanjem najbolj pogostih tujih jezikov, zapisom in izgovarjavo (italijanščina, francoščina, angleščina idr.); – analizirajo in prevajajo besedila, jih razumejo, spoznavajo osnovno pevsko vodilo: občuteno 	<p>Priporočeni izbor:</p> <ul style="list-style-type: none"> – A. Caldara, Sebben crudele – A. Caldara, Alma del core – G. Giordani, Caro mio ben – G. Paisiello, Nel cor più non mi sento – A. Falconieri, Segui dolente core – G. B. Bononcini, Per la gloria – G. B. Pergolesi, Se tu m'ami – A. Scarlatti, Già il sole dal gange – A. Scarlatti, Se Florindo è fedele – A. Scarlatti, Chi vuole innamorarsi – P. Bencini, Tanto sospirerò – F. Cavalli, Delizie contenti

<p>posredovanje vsebine in razpoloženj;</p> <ul style="list-style-type: none"> – oblikujejo glasbene fraze glede na vsebino besedila in glasbeno linijo. 	<p>Priporočena literatura:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Arie antiche I, II, III, A. Parisotti; Ricordi – Pesme i arije starih majstora I, II, III, R. Tirnanić; Nota – Bergerettes; Ricordi Americana – Twenty-four Italian Songs and Arias of the 17. and 18. Centuries; Schirmer <ul style="list-style-type: none"> ○ for medium high voice ○ for medium low voice – Stare taljanske pjesme i arije (Arie antiche) za glas i klavir, I in II; Muzička naklada, Zagreb – Altitalienische Arien aus dem 16., 17. und 18. Jahrhundert, I in II, Ida Isori Album; Universal – Celbri arie antiche; Rugginenti – Italian Arias of the Baroque and Clasical Eras; Alfred

3.2.4 Pesmi in/ali samospevi tujih skladateljev od klasicizma in romantike do sodobnosti	
OPERATIVNI CILJI	VSEBINE
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – spoznavajo in usvajajo repertoar lažjih samospevov iz svetovne glasbene zakladnice; – usvajajo interpretacijo tovrstne literature; – se seznanjajo z literarnimi predlogami, jih analizirajo, prevedejo in razumejo; – urijo izgovarjavo v izvornih jezikih, v katerih so napisane literarne predloge; – iščejo glasbeni izraz z življenjem v vsebino besedila in posredujejo občutja; – spoznavajo načine glasbenega izražanja v različnih časovnih obdobjih; – pri obdelavah ljudskih napevov spoznavajo ritmične in melodične posebnosti glasbe posameznih narodov. 	<p>Priporočeni izbor:</p> <ul style="list-style-type: none"> – W. A. Mozart, Das Veilchen – W. A. Mozart, Un moto di gioia – W. A. Mozart, Als Luise die Briefe ihres ungetreuen Liebhabers verbrannte – L. van Beethoven, Ich liebe dich – F. Schubert, Heidenröslein – F. Schubert, Lachen und Weinen – F. Schubert, Der Lindenbaum – R. Schumann, Die Lotosblume – R. Schumann, Der Nussbaum – J. Brahms, Mädchenlied – J. Brahms, Sonntag – E. Obradors, El vito <p>Priporočena literatura:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Unterrichtlieder, Band 1, Ausgabe für Sopran oder Tenor; Peters – Unterrichts-Lieder (ur. P. Losse); Peters <ul style="list-style-type: none"> ○ für Sopran oder Tenor ○ für Mezzo-Sopran oder Bariton ○ für Alt oder Bass – Unterrichts-Lieder (ur. M. Friedlaender); Peters – J. Adam, Die Meister des Liedes, Bd. 1–5 – Zbirke pesmi oz. samospevov skladateljev Mozarta, Haydna, Beethovna, Schuberta, Schumanna, Mendelssohna, Brahmsa, Griega idr.; Peters idr. založbe – W. A. Mozart, Lieder, Ausgabe für hohe Stimme;

	<p>Edition Peters Nr. 4699a</p> <ul style="list-style-type: none"> – W. A. Mozart, Sämtliche Lieder für mittlere Stimme; BA 5328, Bärenreiter Urtext – L. van Beethoven, Sämtliche Lieder; Peters 180 – L. van Beethoven, Ausgewälte Lieder, Ausgabe für tiefe Stimme; Peters 732 – F. Schubert, Album, Bd. 1–4, Sopran oder Tenor (ur. M. Friedlaender); Peters 20a – za srednji glas – za nizki glas – R. Schumann, Sämtliche Lieder, Bd. 1–2, Originalausgabe Sopran oder Tenor; Peters 2383a – J. Brahms, Lieder für eine Singstimme mit Klavierbegleitung, Band 1, Ausgabe für hohe Stimme; Peters 3201a <ul style="list-style-type: none"> ○ za srednji glas ○ za nizki glas – F. Mendelssohn Bartholdy, Sämtliche Lieder; Universal – H. Wolf, Ausgewälte Lieder, hohe Stimme; Peters 4290a – Pesmi in samospevi skladateljev E. Griega, G. Mahlerja, C. Debussyja; P. I. Čajkovskega, A. Dvořaka idr.
--	---

3.2.5 Pesmi in/ali samospevi slovenskih skladateljev

OPERATIVNI CILJI	VSEBINE
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – spoznavajo in usvajajo zakladnico lažjih slovenskih samospevov in slovensko glasbeno ustvarjalnost v različnih časovnih obdobjih; – seznanijo se z literarno predlogo, ki je bila vodilo skladatelju za glasbeno ustvarjanje, jo analizirajo in razumejo; – sledijo skladateljevi glasbeni ideji s podrobnim branjem notnega zapisa; – oblikujejo glasbene fraze in posredujejo občutja. 	<p>Priporočeni izbor:</p> <ul style="list-style-type: none"> – H. Volarič, Oj, rožmarin – B. Ipavec, Na poljani – B. Ipavec, Mak žari – B. Ipavec, Če na poljane rosa pade – B. Ipavec, Iz gozda so ptice odplule – C. Pregelj, Ciciban, cicifuj – C. Pregelj, To si zdaj ti – R. Simoniti, Ko mislim nate – R. Simoniti, Večerni hlad – M. Lipovšek, Mrkvica – U. Krek, Soldaška – V. Avsec, Nezakonska mati – K. Pustinek Rakar, Ribnik – K. Pustinek Rakar, Uspavanka <p>Priporočena literatura (izbor):</p> <ul style="list-style-type: none"> – Zbornik slovenskih samospevov 1; DZS, 1953 – Zbornik slovenskih samospevov 2; DZS, 1953 – Zgodnji sklovenski samospevi; DSS, št. 1777, 2005 – Zgodnji slovenski samospevi; DSS, št. 1777, dodatek transpozicije – J. Pavčič, Samospevi za visoki glas; DZS, 1955

	<ul style="list-style-type: none"> – Z. Prelovec, Šest pesmi – J. Ipavec, Izbrani samospevi; DSS 1460 – M. Lipovšek, Sončece sij, cikel za sopran in klavir; DSS, 1960 – M. Lipovšek, Dvanajst ljudskih pesmi za glas in klavir; DSS, 915 – M. Kozina, Tri vesele pesmi na besedilo Lili Novy; DSS 29b – U. Krek, Pet ljudskih pesmi za visoki glas in klavir; DSS 193 – P. Šivic, Samospevi – S. Osterc, Pesmi za glas in klavir; DSS 959Kolo, Zbirka samospevov in duetov; DSS, 2011 – M. Tomc, Gremo v Korotan, sedem koroških ljudskih pesmi za srednji glas; Ljubljana, 1946 – Pet Prešernovih pesmi, izbor samospevov; DZS, 1949 – N. Štritof, Narodne po napevih Stanka Vraza, 1; Glasbena matica, 1930 – Osem samospevov za glas s spremljevanjem klavirja; Glasbena matica, 1910 – R. Savin, Pet pesmi za en glas in glasovir, op.13 – R. Savin, Pet pesmi za en glas in klavir, op. 20 – R. Savin, Samospevi 1, 1949 – L. M. Škerjanc, Sentimentalni narodni napevi za glas in klavir

3.2.6 Arija iz opere ali operete ali solistični odlomek iz spevoigre ali muzikala

OPERATIVNI CILJI	VSEBINE
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – spoznavajo in usvajajo lažji repertoar glasbenega gledališča (solistične odlomke iz spevoiger, oper, operet, muzikalov,...); – znajo umestiti svoj glas v različne značaje glasbenega gledališča; – seznanijo se z vsebino celotnega dela in vsebinami posameznih odlomkov (libreto), jih prevedejo in razumejo; – urijo izgovorjavo v jeziku, v katerem je delo napisano; – sledijo skladateljevi glasbeni ideji s podrobnim branjem notnega zapisa; – z vživljanjem v vsebino odlomka razvijajo svoj glasbeni izraz; – izpopolnjujejo svoje tehnično znanje, povečujejo pevsko kondicijo in napredujejo v interpretaciji. 	<p>Priporočeni izbor:</p> <ul style="list-style-type: none"> – W. A. Mozart, Bastien in Bastiena, Mein liebster Freund hat mich verlassen, Bastienne – W. A. Mozart, Bastien in Bastiena, Wenn mein Bastien einst im Scherze, Bastienne – W. A. Mozart, Bastien in Bastiena, Meiner Liebsten schöne Wangen, Bastien – W. A. Mozart, Bastien in Bastiena, Ich geh jetzt, Bastienne – W. A. Mozart, Bastien in Bastiena, Digi, dagi, Colas – W. A. Mozart, Bastien in Bastiena, Geh! Du sagst mir eine Fabel, Bastien – W. A. Mozart, Čarobna piščal, Der Fogelfänger bin ich ja, Papageno – W. A. Mozart, Čarobna piščal, Ein Mädchen oder Weibchen, Papageno – W. A. Mozart, Figarova svatba, L'ho perduta, Barbarina – W. A. Mozart, Figarova svatba, Voi, che sapete, Cherubino

	<ul style="list-style-type: none"> – B. Ipavec, Teharski plemiči, Tebi naj se glasi, Urh – G. Bizet, Faust, Faites- lui mes aveux, Siebel – G. Rossini, Seviljski brivec, Se il mio nome, Almadiva – F. Loewe, My Fair Lady, All I want, Lisa <p>Priporočena literatura (izbor):</p> <ul style="list-style-type: none"> – Zbirke arij za sopran, mezzosopran, tenor, bariton ali bas – Klavirski izvlečki iz posameznih oper, operet, spevoiger ali muzikalov
--	---

Poleg navedenih lahko za doseganje ciljev v poglavjih od 3.2.1 do 3.2.6 uporabljamo tudi druge vsebine.

3.3.1 Tehnične in muzikalne prvine	
OPERATIVNI CILJI	VSEBINE
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – nadaljujejo z izpopolnjevanjem in vadbo vsega doslej usvojenega tehničnega znanja in ga nadgrajujejo; – širijo glasovni obseg; – intenzivno vadijo lobanjski ton in messa di voce, skrbijo za vadbo jasne vokalizacije in artikulacije; – razvijajo smisel za tehnično, slogovno in muzikalno dovršenost ter občutek za ustrezno interpretacijo besedila. 	<ul style="list-style-type: none"> – Dihalne vaje – Govorne vaje – Opora, naslon (appoggio) – Oblikovanje in povezovanje vokalov – Povezovanje vokalov s konzonanti – Postavitev glasu (impastacija, cantare in maschera) – Mezza voce – Crescendo, decrescendo, messa di voce – vox mixte – Staccato, marcato, martellato, razloženi akordi (arpeggio) – Recitativ – Molova lestvica, kromatična lestvica – Rulade in lestvice (durove in molove) v različnih tempih ter ritmičnih in dinamičnih možnostih (do none) – Okraski (kratki predložek/acciaccatura, dolgi predložek/apoggiatura, prehitek/portament) – Dvoložek (grupetto), določek (apoggiatura posteriore), grizec (mordent), trilček (trillo), kadenca – Načini izvajanja: legato, staccato, portato, marcato – Tehnične vaje: intervali v vseh oblikah, durova lestvica, razloženi kvintakordi in septakordi v širšem obsegu <p>Priporočena literatura:</p> <ul style="list-style-type: none"> – A. Darjan, Šola lepega petja, DZS, 1951 – I. Lhotka-Kalinski, Umjetnost pjevanja, Školska knjiga, Zagreb, 1975 – N. Cvejić, Savremeni belcanto – B. Cvejić, Umetnost pevanja, Beograd, 1994

	<ul style="list-style-type: none"> – M. Bunch, Dynamic of the Singing Voice, Second, revised edition, Springer, Wien, 1992 – M. Bunch – Dayme, The Performer's Voice, W. W. Norton, New York, 2006 – R. Miller, National Schools of Singing, Scarecrow, 1977 (reissued 1997) – R. Miller, The Structure of Singing, Schirmer Books/Macmillan, 1986 – R. Miller, Training Tenor Voices, Schirmer Books/Macmillan, 1993 – R. Miller, On the Art of Singing, Oxford University Press, 1996 – R. Miller, Training Soprano Voices, Oxford University Press, 2000 – R. Miller, Securing Baritone, Bass-Baritone, and Bass Voices, Oxford University Press, 2008
--	---

3.3.2 Vokalize in etude	
OPERATIVNI CILJI	VSEBINE
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – s petjem težjih vaj na posamezne vokale, solmizacijo ali besedilo izpopolnjujejo in nadgrajujejo tehnično obvladovanje glasu; – vadijo obvladovanje težjih tehničnih zahtev, kot so npr. intervali v povezavi z različnimi vokali, ritmične posebnosti, skoki; vadijo gibkost glasu v širšem obsegu, izvajajo težje okraske; – razvijajo glasovni obseg, izenačujejo registre in povečujejo volumen glasu; – samostojno oblikujejo glasbene fraze. 	<p>Priporočena literatura:</p> <ul style="list-style-type: none"> – N. Concone, Fifty Lessons For High Voices op. 9; CD Sheet Music – N. Concone, Fifty Lessons For Medium Voices op. 9; CD Sheet Music – N. Concone, Fifty Lessons For Low Voices op. 9; CD Sheet Music – N. Concone, 15 vocalises op.12, High, Medium or Low Voice; CD Sheet Music – N. Concone 40 Lessons For Contralto op. 17; CD Sheet Music – M. Marchesi, Twenty-four Vocalises op.3, sopran; CD Sheet Music – B. Lütgen, Vocalises for High Voice; CD Sheet Music – B. Lütgen, Vocalises for Low Voice; CD Sheet Music – E. Panofka, 24 Vokalises, soprano, mezzo-soprano, tenor; CD Sheet Music – E. Panofka, 24 Vokalises, op. 81, alto, baritono, bass; CD Sheet Music – E. Panofka; 24 Progressive Vokalises, op. 85; CD Sheet Music – Rossini, Gorgheggi e solfeggi; Ricordi – Bordogni, 12 Nouvelles Vocalises; Collection Litolff

3.3.3 Pesmi in/ali arije skladateljev 16.–18. stoletja

OPERATIVNI CILJI	VSEBINE
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – izvajajo glasovno zahtevnejše skladbe baročnih skladateljev (pesmi, arije iz zgodnjebaročnih oper, kantat ali oratorijev), ki so zaradi obsega in pevske linije primerne za pravilno vodenje glasu; – dovoljene so transpozicije; – izpopolnjujejo izgovorjavo v izvornih jezikih; – analizirajo, prevajajo besedila, jih razumejo, poglobljajo osnovno pevsko vodilo: občuteno posredovanje vsebine; – oblikujejo zahtevnejše glasbene fraze glede na vsebino besedila in glasbeno linijo. 	<p>Priporočeni izbor:</p> <ul style="list-style-type: none"> – F. Cavalli, <i>Dolce amor, bendato Dio</i> – G. Carissimi, <i>Vittoria, mio core</i> – S. De Luca, <i>Non posso disperar</i> – F. Durante, <i>Danza, danza</i> – F. Durante, <i>Vergin, tutto amor</i> – G. Legrenzi, <i>Che fiero costume</i> – A. Lotti, <i>Pur dicesti o bocca bella</i> – B. Marcello, <i>Il mio bel foco...Quella fiamma</i> – A. Scarlatti, <i>Le violette</i> <p>Priporočena literatura:</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>Arie antiche I, II, III</i>, A. Parisotti; Ricordi – <i>Pesme i arije starih majstora I, II, III</i>, R. Tirnanić; Nota – <i>Bergerettes; Ricordi Americana</i> – <i>Twenty-four Italian Songs and Arias of the 17. and 18. Centuries</i>; Schirmer <ul style="list-style-type: none"> ○ for medium high voice ○ for medium low voice – <i>Stare taljanske pjesme i arije (Arie antiche) za glas i klavir, I in II</i>; Muzička naklada, Zagreb – <i>Altitalienische Arien aus dem 16., 17. und 18. Jahrhundert, I in II</i>, Ida Isori Album; Universal edition – <i>Celbri arie antiche</i>; Rugginenti – <i>Italian Arias of the Baroque and Classical Eras</i>; Alfred

3.3.4 Arija iz maše, oratorija ali kantate

OPERATIVNI CILJI	VSEBINE
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – spoznavajo repertoar vokalno-instrumentalnih del: lažje solistične arije iz maš, kantat in oratorijev; – seznanjajo se z njihovim nastankom, z vsebino celotnega dela in vsebinami posameznih odlomkov (arij), jih prevedejo in razumejo; – urijo se v izgovorjavi izvornega jezika, v katerem je napisano delo; – sledijo skladateljevi glasbeni ideji s podrobnim branjem notnega zapisa; 	<p>Priporočeni izbor:</p> <ul style="list-style-type: none"> – G. F. Händel, <i>Mesija, He shall feed his flock</i>, sopran – G. F. Händel, <i>Mesija, How beautiful</i>, sopran – G. F. Händel, <i>Joshua, O Had I Jubal's Lyre</i>, sopran – G. B. Pergolesi, <i>Stabat Mater, Quae moerebat et dolebat</i>, mezzosopran – G. F. Händel, <i>Mesija, But thou didst not leave his soul in hell</i>, tenor – J. Haydn, <i>Letni časi, Dem Druck erlieget die Natur</i>, Lucas; Peters – J. Haydn, <i>Stvarjenje, Schon eilet froh der Ackersmann</i>, Simon; Peters – F. Mendelssohn Bartholdy, <i>Paulus, Gott, sei mir gnädig</i>; Peters

<ul style="list-style-type: none"> – uporabljajo usvojene tehnične spretnosti za poglobljeno stilno izvedbo. 	<ul style="list-style-type: none"> – Vivaldi, Gloria, <i>Domine Deus</i>, sopran – Arien-Album, Bariton und Bass; Peters – Arien-Album, Tenor; Peters – Arien-Album, Sopran; Peters – Arien-Album, Mezzosopran und Alt; Peters – Klavirski izvlečki partitur iz maš, oratorijev ali kantat
---	--

3.3.5 Pesmi in/ali samospevi tujih skladateljev od klasicizma in romantike do sodobnosti

OPERATIVNI CILJI	VSEBINE
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – se seznanjajo z literarnimi predlogami, jih analizirajo, prevedejo in razumejo; – urijo izgovarjavo v izvornih jezikih, v katerih so napisane literarne predloge; – poglobljeno iščejo glasbeni izraz z vživljanjem v vsebino besedila (interpretacija); – spoznavajo načine glasbenega izražanja v različnih časovnih obdobjih (stil); – pri obdelavah ljudskih napevov spoznavajo ritmične in melodične posebnosti v glasbi posameznih narodov. 	<p>Priporočeni izbor:</p> <ul style="list-style-type: none"> – W. A. Mozart, Das Veilchen – W. A. Mozart, Un moto di gioia – F. Schubert, Ständchen – F. Schubert, Schäfers Klage lied – R. Schumann, Seit ich ihn gesehen – R. Schumann, Widmung – E. Grieg, Ich liebe dich – J. Brahms, An ein Veilchen – J. Brahms, Salamander <p>Priporočena literatura:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Izbor pesmi oz. samospevov skladateljev W. A. Mozarta, J. Haydna, L. van Beethovna, F. Schuberta, R. Schumanna, C. Schumann, F. Mendelssohna, J. Brahmsa, P. I. Čajkovskega, A. Dvořaka, M. P. Musorgskega, H. Wolfa, R. Straussa, G. Mahlerja, B. Bartóka, Z. Kodályja, G. Faureja, C. Debussyja, M. Ravela, De Falle, B. Brittna, L. Bernsteina, A. Coplanda, R. Rodrigueza, F. Obradorsa idr.

3.3.6 Pesmi in/ali samospevi slovenskih skladateljev

OPERATIVNI CILJI	VSEBINE
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – spoznavajo in usvajajo tehtnejše slovenske samospeve iz različnih glasbenih obdobjih; – seznanijo se z literarno predlogo, ki je bila vodilo skladatelju za glasbeno ustvarjanje, jo analizirajo in razumejo; – sledijo skladateljevi glasbeni ideji s podrobnim branjem notnega zapisa; 	<p>Priporočeni izbor:</p> <ul style="list-style-type: none"> – B. Ipavec, Ciganka Marija – F. Gerbič, Pojdem na prejo – F. S. Vilhar, Mornar – J. Michel, Nezakonska mati – J. Pavčič, Uspavanka 1 – J. Pavčič, Uspavanka 2 – J. Pavčič, Dedek Samonog – S. Osterc, Za materjo – M. Lipovšek, Dvanajst narodnih pesmi (izbor)

<ul style="list-style-type: none"> – samostojno poglobljeno iščejo in oblikujejo glasbene fraze, skladno z zapisom oblikujejo glasbeni izraz in posredujejo občutja. 	<p>Priporočena literatura:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Izbor pesmi in samospevov skladateljev F. S. Vilharja, J. Michela, B. Ipavca, J. Ipavca, L. M. Škerjanca, E. Adamiča, A. Lajovica, G. Kreka, M. Kogoja, M. Kozine, S. Osterca, J. Pavčiča, M. Lipovška, R. Simonitija, P. Šivica, Aleksandra Lajovica, S. Vremšaka, T. Habeta, T. Sveteta, A. Kumarja, L. Rančigaja, M. Strmčnika, D. Bavdka, V. Avsca, Č. Sojarja Voglarja, P. Šavlija, R. Kampleta, K. Pustinek Rakar idr.
---	---

3.3.7 Arije iz oper ali operet ali solistični odlomki iz muzikalov	
OPERATIVNI CILJI	VSEBINE
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – širijo poznavanje repertoarja glasbenega gledališča (spevoigra, opera, opereta, muzikal); – znajo umestiti glas v različne karakterje glasbenega gledališča; – seznanijo se z vsebino celega dela in vsebinami posameznih odlomkov (libreto), jih prevedejo in razumejo; – urijo se v izgovarjavi izvornega jezika, v katerem je napisano delo; – sledijo skladateljevi glasbeni ideji s podrobnim branjem notnega zapisa; – z vživljanjem v vsebino odlomka razvijajo in poglobljajo svoj glasbeni izraz in posredujejo občutja; – izpopolnjujejo tehnično znanje, povečujejo pevsko kondicijo in napredujejo v samostojnem iskanju glasbenega izraza (interpretacija). 	<p>Izbor priporočene literature iz oper, operet in muzikalov:</p> <ul style="list-style-type: none"> – G. F. Händel, Rinaldo, Xerxes – Ch. W. Gluck, Orfej in Evridika – W. A. Mozart, Don Giovanni – W. A. Mozart, Figarova svatba – W. A. Mozart, Cosí fan tutte – W. A. Mozart, Čarobna piščal – W. A. Mozart, Beg iz seraja – G. Rossini, Seviljski brivec – G. Donizzetti, Ljubezenski napoj – G. Donizzetti, Don Pasquale – V. Bellini, Kapuleti in Montegi – J. Strauss, Netopir – F. Lehár, Dežela smehljajev – F. Lehár, Giuditta – A. L. Weber, Fantom iz opere – A. L. Weber, Cats – A. L. Weber, Jesus Christ Superstar – A. L. Weber, Evita – C.-M. Schönberg, Les misérables – G. Gerswin, Porgy in Bess – F. Loewe, My Fair Lady – R. Rogers, The Sounds of Music – Albumi arij za posamezne glasove – Drugi klavirski izvlečki oper, operet in muzikalov

Poleg navedenih lahko za doseganje ciljev v poglavjih od 3.3.1 do 3.3.7 uporabljamo tudi druge vsebine.

3.4.1 Tehnične in muzikalne prvine, vokalize in etude

OPERATIVNI CILJI	VSEBINE
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – nadaljujejo z izpopolnjevanjem in vadbo vsega doslej usvojenega tehničnega znanja in ga nadgrajujejo s težjimi vokalizami in etudami; – širijo glasovni obseg in volumen; – intenzivno vadijo lobanjski ton in messa di voce, skrbijo za vadbo jasne vokalizacije in artikulacij; – razvijajo smisel za tehnično in muzikalno dovršenost (stilno podajanje) ter občutek za ustrezno interpretacijo besedila. 	<ul style="list-style-type: none"> – N. Concone, Fifty Lessons For High Voices op. 9; CD Sheet Music – N. Concone, Fifty Lessons For Medium Voices op. 9; CD Sheet Music – N. Concone, Fifty Lessons For Low Voices op. 9; CD Sheet Music – N. Concone, 15 vocalises op.12, High, Medium or Low Voice; CD Sheet Music – N. Concone 40 Lessons For Contralto op. 17; CD Sheet Music – M. Marchesi, Twenty-four Vocalises op.3, soprano; CD Sheet Music – B. Lütgen, Vocalises for High Voice; CD Sheet Music – B. Lütgen, Vocalises for Low Voice; CD Sheet Music – E. Panofka, 24 Vokalises, soprano, mezzo-soprano, tenor; CD Sheet Music – E. Panofka, 24 Vokalises, op. 81, alto, baritono, bass; CD Sheet Music – E. Panofka; 24 Progressive Vokalises, op. 85; CD Sheet Music – Rossini, Gorgheggi e solfeggi; Ricordi – Bordongni, 12 Nouvelles Vocalises; Collection Litolff <p>Priporočena literatura:</p> <ul style="list-style-type: none"> – A. Darjan, Šola lepega petja; DZS, 1951 – I. Lhotka-Kalinski, Umjetnost pjevanja; Školska knjiga, Zagreb, 1975 – N. Cvejić, Savremeni belcanto – B. Cvejić, Umetnost pevanja; Beograd, 1994 – M. Bunch, Dynamic of the Singing Voice, second revised edition; Springer, Wien, 1992 – M. Bunch – Dayme, The Performer's Voice, W. W. Norton; New York, 2006 – R. Miller, National Schools of Singing; Scarecrow, 1977 (reissued 1997) – R. Miller, The Structure of Singing; Schirmer Books/Macmillan, 1986 – R. Miller, Training Tenor Voices; Schirmer Books/Macmillan, 1993 – R. Miller, On the Art of Singing; Oxford University Press, 1996 – R. Miller, Singing Schumann: An Interpretive Guide for Performers; Oxford University Press, 1999 – R. Miller, Training Soprano Voices; Oxford University Press, 2000 – R. Miller, Solutions for Singers: Tools for Performers and Teachers; Oxford University Press, 2004

	– R. Miller, <i>Securing Baritone, Bass-Baritone, and Bass Voices</i> ; Oxford University Press, 2008
--	---

3.4.2 Pesmi in/ali arije skladateljev 16.–18. stoletja

OPERATIVNI CILJI	VSEBINE
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – izvajajo težje skladbe baročnih skladateljev: pesmi in arije iz zgodnjebaročnih oper, kantat ali oratorijev, ki so zaradi obsega in pevske linije primerne za pravilno vodenje glasu; dovoljene so transpozicije; – izpopolnjujejo izgovarjavo; – besedila analizirajo, prevajajo, jih razumejo ter tako poglobljajo osnovno pevsko vodilo: občuteno posredovanje vsebine in razpoloženja; – samostojno oblikujejo glasbene fraze glede na vsebino besedila in glasbeno linijo; – skladno z izvajalsko prakso stremijo h glasovni in k poustvarjalni zreli izvedbi. 	<p>Priporočeni izbor:</p> <ul style="list-style-type: none"> – G. Carissimi, <i>Vittoria, mio core</i> – C. Gluck, <i>O del mio dolce ardor</i> – A. Lotti, <i>Pur dicesti o bocca bella</i> – B. Marcello, <i>Il mio bel foco...Quella fiamma</i> – A. Scarlatti, <i>Le violette</i> – A. Stradella, <i>Pietà, Signore</i> <p>Izbor iz priporočene literature:</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>Arie antiche I, II, III</i>, A. Parisotti; <i>Ricordi</i> – <i>Pesme i arije starih majstora I, II, III</i>, R. Tirmanić; <i>Nota</i> – <i>Bergerettes; Ricordi Americana</i> – <i>Twenty-four Italian Songs and Arias of the 17. and 18. Centuries</i>; Schirmer – <i>for medium high voice</i> – <i>for medium low voice</i> – <i>Stare taljanske pjesme i arije (Arie antiche) za glas i klavir, I in II</i>; Muzička naklada, Zagreb – <i>Altitalienische Arien aus dem 16., 17. und 18. Jahrhundert, I in II</i>, Ida Isori Album; Universal Edition – <i>Celbri arie antiche</i>; Rugginenti – <i>Italian Arias of the Baroque and Clasical Eras</i>; Alfred – H. Purcell, <i>Solo Songs</i>

3.4.3 Arija iz maš ali oratorijev ali kantat

OPERATIVNI CILJI	VSEBINE
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – širijo repertoar s solističnimi odlomki iz maš, kantat in oratorijev; – seznanijo se z njihovim nastankom, z vsebino celotnega dela in vsebinami posameznih odlomkov, jih prevedejo in razumejo; – urijo se v izgovarjavi jezika, v katerem je napisano delo; – sledijo skladateljevi glasbeni ideji s podrobnim branjam 	<p>Izbor solističnih odlomkov iz:</p> <ul style="list-style-type: none"> – G. F. Händel, <i>Mesija</i> – G. F. Händel, <i>Samson</i> – G. F. Händel, <i>Joshua</i> – G. F. Händel, <i>Israel v Egiptu</i> – G. F. Händel, <i>Juda Makabejec</i> – J.S.Bach, <i>Arije iz kantat</i> – J.S.Bach, <i>Magnificat</i> – J.S.Bach, <i>Pasijon po Janezu</i> – J.S.Bach, <i>Pasijon po Mateju</i> – J.S.Bach, <i>Božični oratorij</i> – W. A. Mozart, <i>Kronanjska maša</i> – J. Haydn, <i>Stvarjenje</i>

<p>notnega zapisa;</p> <ul style="list-style-type: none"> – iščejo glasbeni izraz, skladen z izvajalsko prakso, slogom in časom, v katerem je nastalo delo; – samostojno oblikujejo glasbene fraze in poglobljeno iščejo glasbeni izraz. 	<ul style="list-style-type: none"> – J. Haydn, Letni časi – G. B. Pergolesi, Stabat Mater – F. Mendelssohn Bartholdy, Pavel – F. Mendelssohn Bartholdy, Elija – P. Cornelius, Maša v d-molu – Arien Album, Bariton und Bass, Peters – Arien Album, Tenor, Peters – Arien Album, Sopran, Peters – Arien Album, Mezzosopran und Alt, Peters – Klavirski izvlečki partitur iz maš, oratorijev ali kantat
--	---

3.4.4 Pesmi in/ali samospevi tujih skladateljev 18. in 19. stoletja

OPERATIVNI CILJI	VSEBINE
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – poglobljeno spoznavajo in usvajajo zahtevnejši repertoar samospevov tujih avtorjev; – seznanjajo se z literarnimi predlogami, jih analizirajo, prevedejo in razumejo; – urijo izgovarjavo v izvornih jezikih, v katerih so napisane literarne predloge; – s težjimi pesmimi in samospevi spoznavajo, odkrivajo in usvajajo značilnosti podajanja tovrstne literature (interpretacija); – samostojno iščejo poglobljen glasbeni izraz z vživljanjem v vsebino besedila; – spoznavajo načine glasbenega izražanja v različnih časovnih obdobjih. 	<p>Priporočeni izbor:</p> <ul style="list-style-type: none"> – W. A. Mozart, Ridente la calma – W. A. Mozart, Abendempfindung – F. Schubert, Du bist die Ruh – F. Schubert, Der Mussensohn – F. Schubert, Wohin? – F. Schubert, Frühlingstraum – R. Schumann, Intermezzo – A. Dvořák, Ciganske melodije, op. 55 – J. Brahms, Zigeunerlieder, op. 103 – H. Wolf, Ich hab in Penna einen liebsten wohnen – H. Wolf, Gebet <p>Priporočena literatura:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Izbor iz zbirk pesmi oz. samospevov skladateljev W. A. Mozarta, J. Haydna, L. van Beethovna, F. Schuberta, R. Schumanna, C. Schumann, F. Mendelssohna Bartholdyja, J. Brahmsa, P. I. Čajkovskega, A. Dvořaka, M. P. Musorgskega, H. Wolfa idr.

3.4.5 Pesmi in/ali samospevi tujih avtorjev 20. in 21. stoletja

OPERATIVNI CILJI	VSEBINE
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none">– poglobljeno spoznavajo in usvajajo repertoar sodobnejših samospevov tujih avtorjev;– seznanjajo se z literarnimi predlogami, jih analizirajo, prevedejo in razumejo;– urijo izgovarjavo v izvornih jezikih, v katerih so napisane literarne predloge;– s težjimi pesmimi in samospevi spoznavajo, odkrivajo in usvajajo značilnosti podajanja tovrstne literature (interpretacija);– iščejo poglobljen sodoben glasbeni izraz z vživljanjem v vsebino besedila;– spoznavajo načine glasbenega izražanja v različnih časovnih obdobjih.	<p>Priporočeni izbor:</p> <ul style="list-style-type: none">– R. Strauss, Morgen– R. Strauss, Zueignung– S. Rahmaninov, Son– C. Debussy, Beau soir– M. De Falla, Seite canciones populares españolas (izbor)– B. Britten, Folksongs (izbor)– L. Bernstein, I Hate Music (izbor) <p>...</p> <p>Priporočena literatura:</p> <ul style="list-style-type: none">– Izbor pesmi oz. samospevov skladateljev R. Straussa, G. Mahlerja, S. Rahmaninova, A. Schönberga, B. Bartoka, Z. Kodalyja, G. Faureja, C. Debussyja, M. Ravela, De Falle, B. Brittna, L. Bernsteina, A. Coplanda, R. Rodrigueza, F. Obradorsa, R. Quilterja idr.

3.4.6 Pesmi in/ali samospevi slovenskih skladateljev

OPERATIVNI CILJI	VSEBINE
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none">– spoznavajo, vadijo in usvajajo težje slovenske samospeve kot samostojno glasbeno obliko slovenske glasbene ustvarjalnosti v različnih časovnih obdobjih;– seznanijo se z literarno predlogo, ki je bila vodilo skladatelju za glasbeno ustvarjanje, jo analizirajo in razumejo;– sledijo skladateljevi glasbeni ideji s podrobnim branjem notnega zapisa;– samostojno oblikujejo glasbene	<p>Priporočeni izbor:</p> <ul style="list-style-type: none">– S. Premrl, Bolhač– F. Gerbič, Kakor cvet– F. Gerbič, Kam?– A. Lajovic, Mesec v izbi– J. Pavčič, Ciciban, cicifuj– An. Lajovic, Cveti, cveti, rožica– Al. Lajovic, Misel na ljubico– Č. Sojar Voglar, Luknjica v piščali– L. M. Škerjanc, Pisma V– L. M. Škerjanc, Jesenska pesem– L. M. Škerjanc, Vizija– A. Čopi, Ud kapca du murja

<p>fraze in poglobljeno iščejo glasbeni izraz in posredujejo občutja.</p>	<p>Priporočena literatura:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Izbor pesmi oz. samospevov skladateljev F. S. Vilharja, J. Michela, B. Ipavca, J. Ipavca, L. M. Škerjanca, E. Adamiča, A. Lajovica, G. Kreka, M. Kogoja, M. Kozine, S. Osterca, J. Pavčiča, M. Lipovška, R. Simonitija, P. Šivica, Aleksandra Lajovica, S. Vremšaka, T. Habeta, T. Sveteta, A. Kumarja, L. Rančigaja, M. Strmčnika, D. Bavdka, V. Avsca, Č. Sojarja Voglarja, P. Šavlija, R. Kampleta, K. Pustinek Rakar idr.
---	--

3.4.7 Arija iz opere ali operete ali muzikala	
OPERATIVNI CILJI	VSEBINE
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – spoznavajo njihovim glasovnim in mentalnim sposobnostim dosegljivo literaturo iz oper, operet ali muzikalov; – spoznavajo značilnosti glasbenega gledališča, različne značaje, zvrsti in posamezne like; – seznanijo se, vadijo in usvajajo recitativ kot način pevskega izražanja, ga analizirajo in razumejo; – razvijajo glasovne zmožnosti do polnega obsega in volumna; – samostojno oblikujejo glasbene fraze in poglobljeno iščejo glasbeni izraz. 	<p>Priporočena literatura:</p> <ul style="list-style-type: none"> – G. F. Händel, Rinaldo, Xerxes – Ch. W. Gluck, Orfej in Evridika – W. A. Mozart, Don Giovanni – W. A. Mozart, Figarova svatba – W. A. Mozart, Cosí fan tutte – W. A. Mozart, Čarobna piščal – W. A. Mozart, Beg iz seraja – G. Rossini, Seviljski brivec – G. Donizzetti, Ljubezenski napoj – G. Donizzetti, Don Pasquale – V. Bellini, Kapuleti in Montegi – J. Strauss, Netopir – F. Lehár, Dežela smehljajev – F. Lehár, Giuditta – A. L. Weber, Fantom iz opere – A. L. Weber, Cats – A. L. Weber, Jesus Christ Superstar – A. L. Weber, Evita – C.-M. Schönberg, Les misérables – G. Gerswin, Porgy in Bess – F. Loewe, My Fair Lady – R. Rogers, The Sounds of Music <p>Priporočljivi izbor:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Arije za sopran ali mezzosopran ali alt ali tenor ali bariton ali bas iz zbirk za posamezne glasove – Klavirski izvlečki partitur iz posameznih oper ali operet ali muzikalov

Poleg navedenih lahko za doseganje ciljev v poglavjih od 3.4.1 do 3.4.7 uporabljamo tudi druge vsebine.

4 STANDARDI ZNANJA IN MINIMALNI STANDARDI ZNANJA

Standardi znanja so določeni z obvladovanjem posameznih sklopov predpisanih vsebin in izkazujejo pričakovano stopnjo obvladovanja glasu in muziciranja, kar se izraža na področjih tehnike in obvladovanja glasu, muzikalnosti in izraznosti, natančnosti in zanesljivosti, vzdržljivosti in koncentracije ter težavnosti izvajanega programa.

Minimalni standardi znanja so operacionalizirani cilji (količina in kakovost znanja, spretnosti in veščin), ki naj bi jih dijak dosegel in izkazal za pozitivno oceno (zadostno) in so tista kakovost in količina znanja, spretnosti in veščin, ki sta nujni za nadaljnje učenje in razvoj pri določenem predmetu. So mejna kategorija obvladovanja glasu, pri čemer sta tehnika in izraznost muziciranja omejeni in je mogoče ugotoviti težave v doseganju kakovostnega tona oz. zvoka. Kljub temu da se pojavljajo napake v notah, ritmu, slogu in je mnogo v partituri predpisanih glasbenih oznak spregledanih ali ne popolnoma pravilno izvedenih, da sta omejeni interpretacija in muzikalna izvedba ter je morda malo lažji tudi sam glasbeni program, pa dijakova duševna in telesna vzdržljivost še vedno izkazuje sprejemljivo izvedbo celotnega programa, zahtevano ustrezno razvito tehniko ter še sprejemljivo razumevanje in izvajanje glasbe.

Izpitne vsebine dijaki v vseh letnikih izvajajo na pamet in s spremljavo klavirja.

1. letnik – letni izpit:

- vokaliza, izbor iz poglavja 3.1.2;
- etuda, N. Vaccai, izbor iz poglavja 3.1.2;
- pesem ali arija skladateljev od 16. do 18. stoletja, izbor iz poglavja 3.1.3;
- pesem ali samospev tujega skladatelja od klasičnega ali romantičnega obdobja do sodobnosti, izbor iz poglavja 3.1.4;
- pesem ali samospev slovenskega skladatelja, izbor iz poglavja 3.1.5.

2. letnik – letni izpit:

- vokaliza, izbor iz poglavja 3.2.2;
- etuda, N. Vaccai, Metodo pratico di canto, od lekcije VII naprej, izbor iz poglavja 3.2.2;
- pesem ali arija skladateljev od 16. do 18. stoletja, izbor iz poglavja 3.2.3;
- pesem ali samospev tujega skladatelja od klasičnega ali romantičnega obdobja do sodobnosti, izbor iz poglavja 3.2.4;
- pesem ali samospev slovenskega skladatelja, izbor iz poglavja 3.2.5;
- arija iz opere ali operete ali solistični odlomek iz spevoigre ali muzikala, izbor iz poglavja 3.2.6.

3. letnik – letni izpit:

- pesem ali arija skladateljev od 16. do 18. stoletja, izbor iz poglavja 3.3.3;
- arija iz maše, oratorija ali kantate, izbor iz poglavja 3.3.4;
- dve pesmi oz. dva samospeva ali pesem oz. samospev tujega skladatelja od klasičnega ali romantičnega obdobja do sodobnosti, izbor iz poglavja 3.3.5;
- pesem ali samospev slovenskega skladatelja, izbor iz poglavja 3.3.6;
- arija iz opere ali operete ali solistični odlomek iz muzikala, izbor iz poglavja 3.3.7;
- skladba po lastni izbiri, izbor iz poglavij od 3.3.3 do 3.3.7.

4. letnik – letni izpit:

Dijak, ki opravlja maturo iz izbirnega predmeta glasba, ne opravlja letnega izpita. V tem primeru dijak konča predmet v 4. letniku z razredno oceno.

- pesem ali arija skladateljev od 16. do 18. stoletja, izbor iz poglavja 3.4.2;
- arija iz maše ali oratorija ali kantate, izbor iz poglavja 3.4.3;
- dve pesmi oz. dva samospeva ali pesem oz. samospev tujih skladateljev iz 18. ali 19. stoletja, izbor iz poglavja 3.4.4;
- pesem ali samospev tujega skladatelja iz 20. ali 21. stoletja, izbor iz poglavja 3.4.5;
- dve pesmi oz. dva samospeva ali pesem oz. samospev slovenskih skladateljev, izbor iz poglavja 3.4.6;
- pesem ali samospev slovenskega skladatelja iz 20. ali 21. stoletja, izbor iz poglavja 3.4.6;
- arija iz opere, izbor iz poglavja 3.4.7;
- skladba po lastni izbiri, izbor iz poglavij od 3.4.2 do 3.4.7.

5 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

Pouk petja zahteva zelo natančno obravnavanje vokalnotehničnih problemov. Dijaku je treba najprej razložiti in prikazati različne načine dihanja. Posebno pozornost je treba posvetiti funkciji in delovanju trebušne prepone ter s tem povezanim mišičevjem. Dejavnosti prepone in mišic morata biti usklajeni, saj je to prvi pogoj za elastičnost v motoričnem delu vokalnega »inštrumenta«. Ves čas učenja je treba paziti na napake in jih odpravljati. Ena najpogostejših je t. i. »forsirani« izdih oz. »porivani zrak«, ki povzroča neelastičnost diha in obenem ovira svobodno vibracijo glasilk. Artikulacijski organi, kot so jezik, čeljust, žrelo in ustnice, se krčevito upirajo pretiranemu zračnemu

toku in zato niso sposobni izvesti jasnih in elastičnih gibov, ki so potrebni za pravilno in čisto izgovarjavo samoglasnikov in soglasnikov.

Zelo pomembno je negovanje tehnike messa di voce, ki jo je treba na začetku vaditi v najugodnejši legi glasu z majhnim dinamičnim niansiranjem.

Šele po obvladovanju tona v piano dinamiki lahko začnemo širiti volumen, vendar postopoma, z uporabo resonatorjev. Upoštevati je treba stalno izmenjavanje kontrakcije in se izogibati t. i. »forsiranemu« petju.

Posebno pozornost je treba posvetiti prehodnim tonom (passaggio), ki odločilno vplivajo na razvoj glasovnega obsega.

Pazljivo je treba negovati spajanje samoglasnikov in soglasnikov (legato), zaokroževanje tonov, povezovanje, mešanje in izenačevanje registrov, tehniko voix mixte itd.

Učitelj mora uskladiti delo s trenutnimi zmogljivostmi dijaka. Le tako bo na podlagi splošnih didaktičnih in pedagoških načel dosegel cilj pevskega pouka: usklajenost celotnega »vokalnega inštrumenta«. Vsebine se smiselno povezujejo z drugimi glasbenimi predmeti.

Za normalno delo in hitrejši napredek je nujno redno tedensko sodelovanje pianista korepetitorja pri pouku in na nastopih.

Pri skladbah s klavirjem je njegov delež po vsebini enakovreden pevčevemu in tako nepogrešljiv.

Neobhodno je sodelovanje pianista pri skladbah ali delih skladb iz vokalno-inštrumentalnih del (arije iz zgodnjebaročnih oper, oratorijev, kantat, maš itn., saj poleg skupnega izvajanja odigra vse orkestrske pred-, med- in poigre, nujne za pravilne vstope in pripravo intonacije).

Enako velja za izvlečke iz partitur oper vseh umetnostnih obdobj, prav tako za spevoigre, operete in muzikale.

V času izobraževanja naj dijaki spoznajo čimveč slogovno različnih glasbenih del, saj bodo le tako spoznali svoje zmožnosti in omejitve. Če je le mogoče, naj sodelujejo pri izvedbi vokalno-inštrumentalnega dela ali izvedejo odlomek iz glasbenogledališkega dela s spremljavo orkestra.

Priporočljivo je obiskovanje šolskih internih in javnih pevskih nastopov, spremljanje nastopov na drugih šolah (predvsem višje stopnje) in obiskovanje pevskih seminarjev.

Za širjenje poznavanja glasbene literature in spremljanje ustvarjanja in poustvarjanja uveljavljenih poklicnih glasbenikov je priporočljivo obiskovanje koncertov in glasbenogledaliških predstav.

Kaj naj dijaki predelajo in pripravijo za izpit vsako leto izobraževanja, navajamo v spodnjih preglednicah.

Prvo leto izobraževanja

Poglavje	Opis poglavja	Med letom predelana snov	Za izpit pripravljena snov	
3.1.1	tehnične in muzikalne prvine	po učiteljeve m izboru	/	
3.1.2	vokalize in etude	6	vokaliza, izbor iz 3.1.2;	1
			etuda, Vaccai, izbor iz 3.1.2	1
3.1.3	pesmi in/ali arije skladateljev 16.-18. stoletja	4	izbor iz 3.1.3	1
3.1.4	pesmi ali/oz. samospevi tujih avtorjev od klasičnega in romantičnega obdobja do sodobnosti	3	izbor iz 3.1.4	1
3.1.5	pesmi ali/oz. samospevi slovenskih skladateljev	3	izbor iz 3.1.5	1

Drugo leto izobraževanja

Poglavje	Opis poglavja	Med letom predelana snov	Za izpit pripravljena snov	
3.2.1	tehnične in muzikalne prvine	po učiteljevem izboru	/	
3.2.2	vokalize in etude	6	vokaliza, izbor iz 3.2.2	1
			etuda, Vaccai, od lekcije VII dalje, izbor	1
3.2.3	pesmi in/ali arije skladateljev 16.-18. stoletja	4	izbor iz 3.2.3	1
3.2.4	pesmi ali/oz. samospevi tujih avtorjev od klasičnega in	4	izbor iz 3.2.4	1

	romantičnega obdobja do sodobnosti			
3.2.5	pesmi in/ali samospevi slovenskih skladateljev	2	izbor iz 3.2.5	1
3.2.6	arija iz opere ali operete ali solistični odlomek iz spevoigre ali muzikala	2	izbor iz 3.2.6	1

Tretje leto izobraževanja

Poglavje	Opis poglavja	Med letom predelana snov	Za izpit pripravljena snov	
3.3.1	tehnične in muzikalne prvine	po učiteljevem izboru	/	
3.3.2	vokalize in etude	3	/	
3.3.3	pesmi in/ali arije skladateljev 16.-18. stoletja	2	izbor iz 3.3.3	1
3.3.4	arija iz maše ali oratorija ali kantate	1	izbor iz 3.3.4	1
3.3.5	pesmi in/ali samospevi tujih avtorjev od klasičnega in romantičnega obdobja do sodobnosti	4	izbor iz 3.3.5	2
3.3.6	pesmi in/ali samospevi slovenskih skladateljev	4	izbor iz 3.3.6	1
3.3.7	arija iz opere ali operete ali solistični odlomek iz spevoigre ali muzikala	2	izbor iz 3.3.7	1
	skladba po lastni izbiri		izbor iz 3.3.3 do 3.3.7	1

Četrto leto izobraževanja

Poglavje	Opis poglavja	Med letom predelana snov	Za izpit pripravljena snov	
3.4.1	Tehnične in muzikalne prvine, vokalize in etude	po učiteljevem izboru	/	
3.4.2	pesmi in/ali arije skladateljev 16. - 18. stoletja	1	izbor iz 3.4.2;	1

3.4.3	arija iz maše ali oratorija ali kantate	2, ena iz obdobja od baroka do klasike, ena iz obdobja od baroka do sodobnosti	izbor iz 3.4.3;	1
3.4.4	pesmi in/ali samospevi tujih avtorjev od klasičnega in romantičnega obdobja do sodobnosti	3	izbor iz 3.4.4;	2
3.4.5	pesmi in/ali samospevi tujih avtorjev 20. in 21. stoletja	2	izbor iz 3.4.5;	1
3.4.6	pesmi in/ali samospevi slovenskih skladateljev	2	izbor iz 3.4.6;	2
	pesem ali samospev slovenskih skladateljev 20. in 21. stoletja	1	izbor iz 3.4.6;	1
3.4.7	arija iz opere ali operete ali solistični odlomek iz muzikala	2	arija iz opere, izbor iz 3.4.7;	1
	skladba po lastni izbiri		izbor iz 3.4.2. do 3.4.7	1

5.1 Preverjanje in ocenjevanje znanja

Pomembno je, da ločimo preverjanje in ocenjevanje. Rezultatov preverjanja ne uporabimo za ocenjevanje.

Preverjanje

Pri preverjanju znanja učitelj redno spremljanja dijakov razvoj in napredek, preverja njegovo sposobnost in moč dojetanja, raven znanja in njegove zmožnosti, obenem pa mu daje povratne informacije o napredovanju. Sprotno razčlenjevanje dosežkov znanja in morebitnih pomanjkljivosti lahko ustvarja kar najbolj celovito in realno sliko o napredku. Na tem temelju lahko učitelj bolj učinkovito pripravi načrt dijakovega nadaljnega dela in daje jasnejše napotke za plodovitejšo vadbo oz. učenje.

Preverjati je treba redno in na različne načine, na področjih, kot so navedena.

Učitelj lahko preverja znanje:

- pri vsaki individualni uri pouka,

- na internih in javnih nastopih.

K preverjanju lahko učitelj občasno povabi tudi druge učitelje istega ali sorodnega predmeta, kar bo okrepilo timsko delo, izmenjavo izkušenj in usklajevanje meril.

Ocenjevanje

Glede na naravo pouka dijakovo znanje ocenjujemo z izvedbo izbranih glasbenih vsebin pri pouku in na nastopih. Ocenjujemo tehnično obvladovanje glasu, natančnost in zanesljivost izvedbe, prikaz muzikalnosti ter težavnost programa. Na letnem izpitu določi končno oceno izpitna komisija.

5.2 Medpredmetne povezave

Namen interdisciplinarnega povezovanja med bolj ali manj sorodnimi predmeti je močnejša vez ter vzajemno učinkovanje in prenosljivost znanja, s čimer gradimo pogoje za večjo ustvarjalnost, podjetnost in boljšo didaktično učinkovitost na vseh vpletenih predmetnih področjih. Večja prenosljivost znanja oblikuje tudi samostojnejšo osebnost, ki se lažje spopada z različnimi izzivi v stroki in v življenju. Zmožnost povezovanja različnih znanj, uvidov in spretnosti pa hkrati prispeva k večji kulturni in etični zavesti ter k osebnostni trdnosti posameznika.

Medpredmetno povezovanje pomeni iskanje povezav svojega predmeta z drugimi predmetnimi področji, sodelovanje učiteljev različnih predmetnih področij v učno-vzgojnih dejavnostih, vzajemno načrtovanje skupne ali sočasne obravnave sorodnih vsebin in podobno. Učitelj se povezuje z drugimi strokovnimi člani pedagoškega aktiva, sodeluje pri načrtovanju medpredmetnih povezav in ustvarjalno sodeluje pri izvajanju učnega procesa.

Dijaki se ustvarjalno povezujejo z drugimi glasbeniki na več načinov: pri komorni igri, v vokalno-inštrumentalnih sestavih, pri petju v zboru, pri korepeticijah ipd. Svoja teoretska znanja, pridobljena pri pouku solfeggia, harmonije, kontrapunkta, oblikoslovja, pa tudi zgodovine, umetnostne ter zlasti glasbene zgodovine, pa lahko uporabljajo pri kompozicijski in slogovni analizi skladb, kar je v prid boljšemu razumevanju in posledično tudi bolj kakovostni izvedbi skladb. Ob razločevanju in

pronicanju v slogovne posebnosti npr. baroka, klasike, romantike, sodobne glasbe ipd. si dijaki ustvarjajo močnejši osebni uvid v značaj, vsebino in posebnosti določenega zgodovinskega in glasbenozgodovinskega obdobja.

Poznavanje anatomije govorno-pevskega aparata, dobra fizična kondicija in gibalne sposobnosti so prvi pogoj za uspešno pot pevca na koncertne odre in odre glasbenih gledališč. Poudarek je lahko na vajah pilatesa, tibetanskih vajah, vajah joge vajah za krepitev respiratornih mišic idr. Ker je človeško telo hkrati že tudi inštrument, bo zlasti področje akustike zanimivo za razlago in opazovanje tega fenomena.

Pri skladbah slovenskih avtorjev (slovenski jezik in slovstvo) je prisotna skrb za fonetično pravilno izreko; dijaki se seznanjajo z besedili (največkrat v pesniški obliki) največjih mojstrov slovenske besede, ki so jih skladatelji v vseh obdobjih glasbenega ustvarjanja prevzeli kot literarno predlogo.

Pri izvajanju glasbe tujih skladateljev se dijaki srečujejo z literarnimi predlogami največjih svetovnih literatov in pesnikov. Dijaki se v času izobraževanja srečujejo s skladbami z različnih geografskih področij, glede na rojstni kraj skladatelja in njegov jezik. Skladbe izvajajo v izvornem jeziku (tuji jeziki), praviloma pojejo najmanj v slovenskem, češkem, ruskem (starocerkvena slovanščina), hrvaškem, srbskem, latinskem, italijanskem, francoskem, španskem, nemškem, angleškem, danskem, norveškem, madžarskem, finskem idr. jezikih. Usvojiti morajo osnove fonetike jezika, v katerem pojejo, treba je prevesti besedilo in razumeti njegovo vsebino ter ga nato občuteno, obogateno z glasbenim jezikom, posredovati in interpretirati.

Družbeni pojavi in različni filozofski pogledi so imeli svoj odzven tudi v umetnosti. Tako znajo dijaki skladbo glede na čas nastanka umestiti v širši družbeni kontekst in prostor ter jo ovrednotiti.

6 MATERIALNI POGOJI

Izpeljava predmeta in doseganje njegovih ciljev sta odvisna od materialnih pogojev, kot so:

- primerno velik prostor, ki naj bo zračen, s primerno vlažnostjo zraka, akustičen, zvočno izoliran;
- dobro uglašen klavir;
- notno stojalo;
- metronom;
- ogledalo za celo telo, fiksno ali mobilno;
- priporočljiva je blazina armaflex za izvajanje vaj na tleh;
- zaželeno je avdio in video oprema;
- priporočljiv je fiksni ali brezžični priključek za medmrežje.

7 ZNANJE IZVAJALCEV

Izvajalec	Znanje
Učitelj	Petje
Korepetitor	Klavir